

ΜΙΚΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Κατερίνα Κεδράκα

Αναπλ. Καθηγήτρια ΤΜΒΓ-ΔΠΘ

Τι είναι μια μικροδιδασκαλία;

- μικρογραφία μαθήματος,
- ενδεικτική διδασκαλία, με εστίαση σε μια λεπτομέρεια της ύλης
- μικρή «πρόβα διδασκαλίας»

Σκοπός της μικροδιδασκαλίας

- να βοηθήσει τον (υποψήφιο/ αρχάριο/ νέο) εκπαιδευτή να **αποκτήσει ή/και να βελτιώσει** τις διδακτικές του **δεξιότητες** αλλά και τις **συμπεριφορές** και **στάσεις** που συνάδουν με τον ρόλο του -**πάντα μέσα στο ορισμένο -κάθε φορά- πλαίσιο εκπαίδευσης.**

Τι είναι μια μικροδιδασκαλία;

- Μια **προσομοιωτική** τεχνική με βάση την οποία ασκούνται οι (υποψήφιοι) εκπαιδευτικοί στη διδακτική διάσταση του επαγγελματικού τους ρόλου.
- Η έμφαση δίνεται στο **πώς** διδάσκεται κάτι, δηλαδή στην απόκτηση ή/και βελτίωση των διδακτικών δεξιοτήτων του εκπαιδευτή.

Τι είναι μια μικροδιδασκαλία;

Μία φέτα (slice) της διδασκαλίας, **ένα μικρομάθημα**, το οποίο δίνει στους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα –στο πλαίσιο ενός ασφαλούς και «**εργαστηριακού**» περιβάλλοντος-

αφενός να αποκτήσουν αλλά και να τελειοποιήσουν τις παιδαγωγικές, εκπαιδευτικές, κοινωνικές δεξιότητες και τεχνικές τους

και **αφετέρου** να βελτιώσουν τη διδασκαλία τους, παρατηρώντας και σχολιάζοντας κριτικά τις μικροδιδασκαλίες των συναδέλφων τους.

Τι δεν είναι μια μικροδιδασκαλία;

- Ο βασικός της σκοπός **δεν** είναι μια «συμπυκνωμένη» ή σε γρήγορο ρυθμό διδασκαλία που προσπαθεί να καλύψει ύλη μιας ολόκληρης ενότητας.
- Είναι χαρακτηριστικό ότι **το πιο συνηθισμένο λάθος** των εκπαιδευτών στις μικροδιδασκαλίες είναι ότι προσπαθούν να «χωρέσουν» έναν μεγάλο όγκο γνώσεων ή δεξιοτήτων σε πολύ σύντομο χρόνο.

Το πιο σημαντικό σημείο στη διαδικασία της μικροδιδασκαλίας

- είναι η **αυτοαξιολόγηση** που κάνει ό ίδιος ο μελλοντικός εκπαιδευτής που την υλοποίησε.
- Τελικά, η συνολική αποτίμηση της μικροδιδασκαλίας βοηθά αυτόν που δίδαξε να **αποκτήσει μια εικόνα του εαυτού του ως διδάσκοντα και του μαθήματος που οργάνωσε**, ώστε να μπορέσει να τα βελτιώσει.

Θετικά σημεία μιας μικροδιδασκαλίας

- Όλη αυτή η διαδικασία, εκτός από την απόκτηση διδακτικών δεξιοτήτων, βοηθά στην συνολικότερη **εξοικείωση** με τη διδακτική πράξη, οδηγώντας σε **μείωση του άγχους** που είναι φυσικό να διακατέχει τον αρχάριο εκπαιδευτικό

Όμως μια μικροδιδασκαλία

- Αποτελεί μια συμπληρωματική τεχνική και **δεν μπορεί να αντικαταστήσει** την εμπειρία της διδασκαλίας σε πραγματικές συνθήκες

Κριτική για την μικροδιδασκαλία

- Ως εργαστηριακή άσκηση δεν μπορεί να αναπαραστήσει τις συνθήκες της πραγματικής σχολικής τάξης, και πιθανόν να μην μπορούν να μεταφερθούν σε συνθήκες πραγματικής εκπαίδευσης οι δεξιότητες οι οποίες αναπτύχθηκαν κατά τη μικροδιδασκαλία
- Το αν και για πόσο μπορούν να διατηρηθούν οι «ορθές» παιδαγωγικές συμπεριφορές που αποκτήθηκαν κατά την εφαρμογή της, ειδικά αν μεσολαβήσει μεγάλο χρονικό διάστημα ανάμεσα στην εκπαίδευση των υποψηφίων εκπαιδευτικών και στην επαγγελματική τους απορρόφηση σε σχολικές μονάδες

Ιστορία της μεθόδου

- Πρώτοι οι **Allen και Ryan** το **1963** εισήγαγαν στο **Πανεπιστήμιο Stanford** των **ΗΠΑ** την τεχνική της μικροδιδασκαλίας στο πλαίσιο της εκπαίδευσης μελλοντικών εκπαιδευτικών και είχαν ως βασικό στόχο τη βελτίωση της διδασκαλίας μέσω της σύνδεσης θεωρίας – πράξης
- Το 1968, δηλ. πέντε χρόνια μετά την πρώτη εφαρμογή της, η μικροδιδασκαλία εφαρμόζονταν στα **μισά ιδρύματα εκπαίδευσης εκπαιδευτικών στις ΗΠΑ**

Στην Ευρώπη

- το **1965** στην πρώην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας από τον καθηγητή W. Zifreund, στο Πανεπιστήμιο του Tübingen.
- το **1966** στην Παιδαγωγική Σχολή της Χαϊλδεμβέργης, και την ίδια χρονιά στην Παιδαγωγική Σχολή του Freiburg.
- το **1968** στο Πανεπιστήμιο Stirling της Μ. Βρετανίας
- από τη δεκαετία του **1970** διαδόθηκε και χρησιμοποιείται στα προγράμματα σπουδών και πρακτικής άσκησης υποψήφιων εκπαιδευτικών.

Στην Ελλάδα

- Ο Καθηγητής Δ. Χατζηδήμου το **1973** την εισήγαγε για πρώτη φορά στη Σχολή ΣΕΛΕΤΕ (σημερινή ΑΣΠΑΙΤΕ), στο πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης των σπουδαστών της και αργότερα, ως μέρος της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), ιδρύοντας μάλιστα το 1999 το πρώτο θεσμοθετημένο *Εργαστήριο Μικροδιδασκαλίας*.

Στην Ελλάδα

- **Παράλληλα**, οι τότε συνεργάτες του, η Καθηγήτρια Ε. Ταρατόρη-Τσαλκατίδου έχει εισάγει τη Μικροδιδασκαλία στο Πρόγραμμα Σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (**ΔΠΘ**) και ο Καθηγητής Ι. Βρεττός στο αντίστοιχο Τμήμα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (**ΕΚΠΑ**).
- Το **1999** πραγματοποιήθηκε το *1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Μικροδιδασκαλίας* που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΔΠΘ στην **Αλεξανδρούπολη**

Στην Ελλάδα

- Σήμερα, στο πλαίσιο προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών η μικροδιδασκαλία εφαρμόζεται από αρκετά Τμήματα των ΑΕΙ, ιδιαίτερα Παιδαγωγικά Τμήματα, στο ΑΠΘ, στο ΕΚΠΑ, το ΔΠΘ, το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, την ΑΣΠΑΙΤΕ, το Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο και αλλού, όπως στα ΠΕΚ, στην εκπαίδευση -και πιστοποίηση- των εκπαιδευτών ενηλίκων (τόσο στο πρώην ΕΚΕΠΙΣ, όσο και στον νυν ΕΟΠΠΕΠ).
- Στα προγράμματα σπουδών Τμημάτων ΑΕΙ που προετοιμάζουν εκπαιδευτικούς για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση: το Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής, τα Τμήματα Αγγλικής και Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ

Στο Τμήμα Μοριακής Βιολογίας και Γενετικής χρησιμοποιείται το μοντέλο

- που εφαρμόζεται με επιτυχία για περισσότερες από δύο δεκαετίες στον Τομέα Παιδαγωγικής του Τμήματος Φιλοσοφίας-παιδαγωγικής του ΑΠΘ από τον Καθηγητή Δ. Χατζηδήμου.

Το μοντέλο αυτό περιλαμβάνει 4 στάδια:

1. Το στάδιο της θεωρητικο-παιδαγωγικής και διδακτικής **ενημέρωσης** και κατάρτισης των υποψηφίων εκπαιδευτικών
2. Το στάδιο ενημέρωσης και κατάρτισης των φοιτητών για συγκεκριμένες **διδακτικές δεξιότητες** (με έμφαση και στις κοινωνικές δεξιότητες που συνδέονται με τον ρόλο του εκπαιδευτικού στο σχολείο) και παιδαγωγικές συμπεριφορές

Το μοντέλο αυτό περιλαμβάνει 4 στάδια:

3. Το στάδιο **προετοιμασίας, εκτέλεσης κι αξιολόγησης** της μικροδιδασκαλίας. Αρχικά, ο καθένας προετοιμάζει τη δική του μικροδιδασκαλία και στη συνέχεια την υλοποιεί ενώπιον του συνόλου των συμφοιτητών και της διδάσκουσας.

Σε αυτό το στάδιο οι ομάδες των **αξιολογητών-συμφοιτητών** των διδασκόντων συμβάλλουν με τη δική τους αξιολόγηση.

Επίσης, οι φοιτητές κάνουν τη δική τους **αυτοαξιολόγηση**

4. Το τέταρτο στάδιο περιλαμβάνει τη συζήτηση, αξιολόγηση κι **ανατροφοδότηση** των φοιτητών στο τέλος του εξαμήνου.

ΜΙΚΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ = ένα μικρό τμήμα μιας διδασκαλίας

- **Εισαγωγή** = περιγραφή πλαισίου και ομάδας - σύνδεση με τα προηγούμενα
- **Κυρίως μέρος** = διεξαγωγή /υλοποίηση και αξιολόγηση
- **Κλείσιμο** = απολογισμός & σύνδεση με τα επόμενα

Μια μικροδιδασκαλία έχει μικρή διάρκεια: 15 λεπτά της ώρας

- Θέτουμε τον/ τους **στόχο/ους** μας (**γνώσεις/ δεξιότητες/ στάσεις**)
- Επιλέγουμε τις **τεχνικές** και (συνήθως) μία δραστηριότητα **ενεργού εμπλοκής** της ομάδας των εκπαιδευόμενων
- Σχεδιάζουμε μια σύντομη **αξιολόγηση** (είτε ως προς το περιεχόμενο, είτε ως προς τη διαδικασία)

Τα μέρη μιας μικροδιδασκαλίας

- Η μικροδιδασκαλία, επειδή αποτελεί μια προσομοίωση, εκπαιδευτική εργαστηριακή διαδικασία και άσκηση, πρέπει να **σχεδιαστεί προσεχτικά**, συνήθως με τη χρήση ενός **Σχεδίου Μαθήματος**, ώστε αφενός να μην ξεφύγει από τα όρια και τους περιορισμούς μιας μικροδιδασκαλίας και αφετέρου **να απαντά στις ανάγκες της συγκριμένης ομάδας** στην οποία απευθύνεται.
- Στον σχεδιασμό **ορίζονται και περιγράφονται** όλα όσα θα γίνουν κατά τη διάρκεια της μικροδιδασκαλίας.

Τα μέρη μιας μικροδιδασκαλίας

- Κατά την **υλοποίησή** της ο εκπαιδευόμενος φοιτητής καλείται μέσα σε μια εκπαιδευτική κατάσταση απλοποιημένη, ελεγχόμενη αλλά καθόλα πραγματική, να υλοποιήσει μιας μικρής διάρκειας διδασκαλία, κατά την οποία διδάσκει για **15 περίπου λεπτά**, σε μια ολιγομελή ομάδα (συνήθως τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους).

Τα μέρη μιας μικροδιδασκαλίας

- Η **ύλη** διδασκαλίας πρέπει να αποτελεί φυσική συνέχεια στην αλληλουχία όλης της διδακτικής ύλης, στην οποία εντάσσεται η μικροδιδασκαλία.
- Όμως, σε μια μικροδιδασκαλία είναι πολύ **περιορισμένη** και χρειάζεται να περιγράφεται με **ξεκάθαρο** τρόπο.

Τα μέρη μιας μικροδιδασκαλίας

- Οι **εκπαιδευτικοί στόχοι** πρέπει να περιγράφονται με απόλυτη ακρίβεια και να ταξινομούνται στα **τρία επίπεδα των γνώσεων/ δεξιοτήτων/ στάσεων**.
- *Δεν είναι απαραίτητο* να υπάρχουν και τα τρία επίπεδα στόχων σε μια μόνον μικροδιδασκαλία – μάλιστα κάτι τέτοιο συχνά είναι πρακτικά πολύ δύσκολο.

Τα μέρη μιας μικροδιδασκαλίας

- Στη μικροδιδασκαλία επιλέγονται **μία ή δύο (το πολύ!) δραστηριότητες** που θα πραγματοποιηθούν (συνήθως ο πολύ περιορισμένος χρόνος δεν επιτρέπει περισσότερες).
- Αναφέρονται, επίσης, οι **τεχνικές εκπαίδευσης** που θα χρησιμοποιηθούν και ο εκτιμώμενος για την υλοποίησή τους **χρόνος**, καθώς και τα **τεχνικά μέσα** που θα χρησιμοποιηθούν.

Τα μέρη μιας μικροδιδασκαλίας

- Κάθε μικροδιδασκαλία περιέχει το στοιχείο της **αξιολόγησης**, που οδηγεί σε ανατροφοδότηση κι επανεκτίμηση του αρχικού σχεδιασμού. Δηλαδή, αφού σχεδιαστεί προσεχτικά μια μικροδιδασκαλία, πρέπει στη συνέχεια να πραγματοποιηθεί και τέλος, να αξιολογηθεί.
- Η αξιολόγηση είναι πολύ σημαντική γιατί επιτρέπει στον εκπαιδευτή να δει και **εμβραθύνει** στο τι πήγε καλά και τι όχι και **κυρίως στο τι θα μπορούσε να κάνει διαφορετικά**, ώστε στο μέλλον να τα πάει, ίσως, καλύτερα.

Οι τρεις βασικές φάσεις κάθε μικροδιδασκαλίας είναι:

- Σχεδιασμός
- Υλοποίηση
- Αξιολόγηση

Βήματα της μικροδιδασκαλίας

Πριν από τη μικροδιδασκαλία:

- Ο εκπαιδευόμενος φοιτητής σχεδιάζει ένα δεκαπεντάλεπτο μικρο-μάθημα σε θέμα, το οποίο στην συνέχεια μπορεί να αναπτυχθεί σε πλήρες μάθημα 45 λεπτών,
- Το μικρο-μάθημα εντάσσεται σε μια ευρύτερη θεματική ενότητα, ενός κεφαλαίου, ενός βιβλίου μιας τάξης, στοιχεία που αναφέρει.

Πριν από τη μικροδιδασκαλία:

Ο σχεδιασμός (βλ Σχέδιο Μαθήματος) περιλαμβάνει:

- τον **τίτλο** του μικρο-μαθήματος,
- τη **θεματική ενότητα** στην οποία εντάσσεται
- την **Εισαγωγή** και το **εκπαιδευτικό συμβόλαιο** που κάνει ο εκπαιδευτής με την ομάδα του,
- τη **σύνδεση** του περιεχομένου της μικροδιδασκαλίας με τη συνολική διδακτική ύλη,

Πριν από τη μικροδιδασκαλία:

Στη συνέχεια σχεδιάζονται και περιγράφονται:

- οι **εκπαιδευτικοί στόχοι**, στα τρία επίπεδα των γνώσεων/ δεξιοτήτων/ στάσεων
- οι που θα γίνουν,
- οι εκπαιδευτικές **τεχνικές** που έχει επιλέξει ο εκπαιδευτής
- τα **μέσα και το υλικό** που θα χρησιμοποιηθούν
- η **σύνδεση** με τα επόμενα και το «**κλείσιμο**»,
- η **χρονική κατανομή** των μερών της μικροδιδασκαλίας

Πριν από τη μικροδιδασκαλία:

- Τέλος, με τον σχεδιασμό ορίζεται και ο τρόπος **αξιολόγησης** που θα χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευόμενος φοιτητής για να ελέγξει αν οι εκπαιδευτικοί στόχοι που είχε θέσει, τελικά επετεύχθησαν.

Στη διάρκεια της μικροδιδασκαλίας:

- Μετά την κατάρτιση του Σχεδίου του Μαθήματος, ο εκπαιδευόμενος φοιτητής **διδάσκει** με βάση τον σχεδιασμό του για **15 λεπτά** μπροστά στους συναδέλφους του.
- Οι **συνάδελφοι** έχουν τον ρόλο των εκπαιδευομένων και δίνουν **ανατροφοδότηση** με βάση ορισμένα κριτήρια που έχουν τεθεί από τον Συντονιστή/Επόπτη.
- Η μικροδιδασκαλία **κλείνει**.

Μετά τη Μικροδιδασκαλία:

- Ο εκπαιδευόμενος φοιτητής **κάνει μια κριτική ανασκόπηση** της μικροδιδασκαλίας του.
- Μπορεί να ξαναδεί με **κριτική ματιά** θέματα, όπως η οργάνωση του μαθήματος, η ανάπτυξη των εννοιών και η ακρίβεια του περιεχομένου, η χρήση των συμμετοχικών τεχνικών και η ποιότητα των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που επέλεξε, η χρήση του χρόνου, κτλ κι έτσι, μπορεί να κάνει και την προσωπική του αυτό-κριτική.
- Καταθέτει τη δική του **αυτο-αξιολόγηση**

Ορισμένες ενδεικτικές ενότητες στις οποίες μπορεί να εστιάσει μια αυτό-αξιολόγηση :

- **Περιεχόμενο:** Ήταν κατανοητό, σαφές και κατάλληλο για την συγκεκριμένη ομάδα, τη θεματική ενότητα και το επιλεγμένο μικρο-μάθημα; Οι εκπαιδευτικοί στόχοι που έθεσα ήταν ρεαλιστικοί; Τελικά επετεύχθησαν;
- **Οργάνωση:** Έκανα επαρκή προετοιμασία και πρόβλεψη για τα πρακτικά ζητήματα (πχ χώρος, μέσα, υλικά, συνθήκες κτλ); Μπόρεσα να τηρήσω τους χρόνους;
- **Εκπαιδευτική προσέγγιση:** Χρησιμοποίησα δημιουργικές δραστηριότητες και συμμετοχικές εκπαιδευτικές τεχνικές; Έκανα καλή επιλογή και χρήση του υποστηρικτικού υλικού; Κατάφερα να ενεργοποιήσω την ομάδα μου;

Ορισμένες ενδεικτικές δεξιότητες στις οποίες μπορεί να εστιάσει μια αυτό-αξιολόγηση :

- **Ομιλία:** Πώς κρίνω τον τόνο της φωνής μου ως προς τη σωστή ταχύτητα, ένταση, καθαρότητα κτλ; Ήμουν σαφής στις οδηγίες και τις εξηγήσεις που έδωσα; Χρησιμοποίησα κατάλληλες για την ομάδα εκφράσεις, λεξιλόγιο, όρους κτλ;
- **Τρόπος παρουσίασης:** Είχα άνεση, έκανα κατάλληλες κινήσεις, διατήρησα βλεμματική επαφή με το ακροατήριο; Τι εικόνα έδινε η «γλώσσα του σώματός» μου;
- **Αλληλεπίδραση με την ομάδα:** Κατάφερα να αλληλεπιδράσω με την ομάδα μου; Πώς ανταποκρίθηκα σε τυχόν ερωτήσεις; Χρησιμοποίησα χιούμορ; Υιοθέτησα αυταρχική και «δασκαλίστικη» στάση;

Ενδεικτική κατανομή χρόνου σε μια 15΄λεπτη Μικροδιδασκαλία

- Εισαγωγή -σκοπός- σύνδεση = 10% = 1,5΄
- Υλοποίηση = 70% = 10,5 ΄
- Αξιολόγηση = 10% = 1,5΄
- Κλείσιμο-σύνδεση με τα επόμενα = 10%= 1,5

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΕΠΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

- Είναι η διαδικασία εκείνη κατά την οποία μέσα από διάλογο, ενημερώνεται κανείς για τα **δυνατά στοιχεία** της συμπεριφοράς του ή της εργασίας του αλλά και για όσα χρειάζεται να βελτιώσει (τα **περιθώρια βελτίωσης**).

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΕΠΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

- Για να είναι εποικοδομητική και αποτελεσματική **χρειάζεται να εμπεριέχει περιγραφικά σχόλια** που να αφορούν την ενέργεια ή την εργασία ενός ατόμου, και να **μην χρησιμοποιούνται** χαρακτηρισμοί και αξιολογικές εκφράσεις σχετικά με την προσωπικότητα του.
- Η διαδικασία αυτή συμβάλλει στη **βελτίωση** και την ανάπτυξη των ικανοτήτων ενός ατόμου.

ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

- Περιγράφει και **δεν** αξιολογεί
- Είναι συγκεκριμένη και **όχι** γενική
- Δημιουργία σωστών συνθηκών έτσι ώστε ο συνομιλητής να το επιζητά και **όχι** να του επιβάλλεται
- Δίνεται την κατάλληλη στιγμή
- Ισοζυγία μεταξύ θετικών και αρνητικών στοιχείων
- Ευθύτητα και Ειλικρίνεια